

Saksframlegg

Høring - Politianalysen NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Overhalla formannskap	75/13	17.09.2013
Overhalla kommunestyre	68/13	23.09.2013

Rådmannens innstilling

1. Overhalla kommune ønsker et politi som er en integrert del av samfunnet med en ledelsesstruktur som skaper trygghet og ivaretar nærheten til befolkning og det øvrige samfunnsapparatet (Politi-lovens §§1 og 2).
2. Overhalla kommune kan ikke se at det er dokumentert at de foreslåtte endringene vil gi et bedre og mer effektivt politi, jfr. politiets rolle jfr. Politi-lovens § 1. Overhalla kommune frykter derimot at den foreslåtte sentraliseringen og spesialiseringen vil føre til økt ressursbruk i sentrale organer, økt byråkratisering og påfølgende mindre til forebyggende og operativ virksomhet.
3. Overhalla kommune er opptatt av politiets arbeidsmåte i forhold til forebygging, oppfølging og samhandling med andre samfunnsaktører slik det kommer til uttrykk i Politi-lovens §§1 og 2. Dette savnes i meldingen.
4. Den foreslåtte modellen antas å gi som resultat at avstanden mellom politi og lokale samfunnsaktører blir lengre; noe som vil redusere mulighetene for å fange opp uheldige lokale utviklingstrekk på et tidlig tidspunkt.
5. Det lokale politiets rolle som sentral aktør i helsefremmende lokalsamfunn gjennom både politiråd og SLT (*Samordningsmodell for Lokale, forebyggende Tiltak mot rus og kriminalitet*) kan bli skadelidende gjennom de foreslåtte endringene grunnet lang avstand mellom lokal ledelse og ledelse i politidistrikt.
6. Overhalla kommune etterlyser en grundig og ryddig analyse på hvorfor den økte ressurstilgangen de siste årene ikke har gitt ønsket effekt i operativ virksomhet.

Behandling i Overhalla formannskap - 17.09.2013

Behandlet.

Innstilling i Overhalla formannskap - 17.09.2013, enst.:

Rådmannens forslag til vedtak vedtas.

Behandling i Overhalla kommunestyre - 23.09.2013

Behandlet.

SP v/Johan Tetlien Sellæg fremsatte følgende tilleggsforslag, et nytt pkt. 7:

Fremtidig struktur og organisering bør komme som følge av en klargjøring av politiets oppgaver og misjon. Dagens politioppgaver krever en fortsatt distriktsforankret struktur. Snevres politiet ansvarsområder inn mot foreslåtte kjerneoppgaver som beredskap – vil tjenestestedene være utgangspunkt for hvor politiet skal operere ut fra. Da forventes det at lokalisering av nye tjenestested vurderes med hovedvekt på hva som gir best mulig effekt for responstid, mobilitet og beredskap for hele det nye politidistriktet, dvs. hva som gir logistisk sett mest mulig optimal effekt.

Punkt 1-6 ble tatt opp til votering:
Enstemmig vedtatt.

Deretter ble det stemt over nytt pkt. 7:
Enstemmig vedtatt.

Vedtak i Overhalla kommunestyre - 23.09.2013, enst.:

Formannskapetets forslag til vedtak, med SP sitt forslag til nytt pkt. 7, vedtas:

1. Overhalla kommune ønsker et politi som er en integrert del av samfunnet med en ledelsesstruktur som skaper trygghet og ivaretar nærheten til befolkning og det øvrige samfunnsapparatet (Politiens §1 og 2).
2. Overhalla kommune kan ikke se at det er dokumentert at de foreslåtte endringene vil gi et bedre og mer effektivt politi, jfr. politiets rolle jfr. Politilovens § 1. Overhalla kommune frykter derimot at den foreslåtte sentraliseringen og spesialiseringen vil føre til økt ressursbruk i sentrale organer, økt byråkratisering og påfølgende mindre til forebyggende og operativ virksomhet.
3. Overhalla kommune er opptatt av politiets arbeidsmåte i forhold til forebygging, oppfølging og samhandling med andre samfunnsaktører slik det kommer til uttrykk i Politilovens §1 og 2. Dette savnes i meldingen.
4. Den foreslåtte modellen antas å gi som resultat at avstanden mellom politi og lokale samfunnsaktører blir lengre; noe som vil redusere mulighetene for å fange opp uheldige lokale utviklingstrekk på et tidlig tidspunkt.
5. Det lokale politiets rolle som sentral aktør i helsefremmende lokalsamfunn gjennom både politiråd og SLT (*Samordningsmodell for Lokale, forebyggende Tiltak mot rus og kriminalitet*) kan bli skadelidende gjennom de foreslåtte endringene grunnet lang avstand mellom lokal ledelse og ledelse i politidistrikt.
6. Overhalla kommune etterlyser en grundig og ryddig analyse på hvorfor den økte ressurstilgangen de siste årene ikke har gitt ønsket effekt i operativ virksomhet.
7. Fremtidig struktur og organisering bør komme som følge av en klargjøring av politiets oppgaver og misjon. Dagens politioppgaver krever en fortsatt distriktsforankret struktur. Snevres politiet ansvarsområder inn mot foreslåtte kjerneoppgaver som beredskap – vil tjenestestedene være utgangspunkt for hvor politiet skal operere ut fra. Da forventes det at lokalisering av nye tjenestested vurderes med hovedvekt på hva som gir best mulig

effekt for responstid, mobilitet og beredskap for hele det nye politidistriktet, dvs. hva som gir logistisk sett mest mulig optimal effekt.

Dokumenter i saken

Type	Dato	Tittel	Adressat
S	03.09.2013	Høring - Politianalysen NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer	

Aktuelle dokumenter (lenke):

[NOU 2013:9 Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer](#)

[Politianalysen.](#)

[Høringsbrev datert 21.06.2013 fra Justis- og beredskapsdepartementet.](#)

Saksopplysninger

Bakgrunn

Regjeringen nedsatte i november 2012 et utvalg for å analysere utfordringene i norsk politi. Analysen skulle peke på forslag til forbedringspunkter og tiltak for å legge til rette for bedre oppgaveløsning og mer effektiv ressursbruk i politiet.

Utvalget la fram sin utredning 19. juni hvor det pekes på følgende 2 hovedretninger – en strukturreform og en kvalitetsreform.

Strukturreformen har til hensikt å frigjøre ressurser til løsning av kjerneoppgaver og legge forutsetninger for et kompetent og robust lokalt politi samt robuste fagmiljøer og spesialister lokalt og regionalt.

Kvalitetsreformen har som formål å utvikle et kunnskapsbasert og effektivt politi med evne til kontinuerlig forbedring og utvikling.

Tiltak som går igjen er:

- Økt prioritet til politiets kjerneoppgaver
- En tydelig nasjonal ledelse av politistyrkene
- Tydeligere skille mellom politisk styring og faglig utøvelse
- Færre politidistrikt for å gi større enheter og muliggjøre større grad av spesialisering
- Færre og større tjenesteenheter for å frigjøre ressurser til innsats og beredskap
- Sentral styring av teknologiporteføljen, både når det gjelder utvikling og drift
- Sentralisering av fellesfunksjoner.

Høringsfristen er 1. oktober 2013. Departementet ber om å få høringsuttalelsene oversendes elektronisk til postmottak@jd.dep.no.

Rådmannens vurderinger i saken bygger i stor grad på og støtter opp under uttalelse fra rådmannsutvalget i Nord-Trøndelag.

Vurdering

Bakgrunnen for analysen ligger i Gjörv-kommisjonens arbeid og de utfordringene som ble synliggjort i den sammenheng.

Analysen følger opp Gjörv-kommisjonen og bereder grunnen for at norsk politi nå skal organiseres og innrettes mot å kunne håndtere spesielle hendelser og katastrofer, i stedet for å

være innrettet mot de mer dagligdagse kriminalitets- og trygghetsutfordringer som Norge står overfor.

Etter rådmannens syn er det grunn til å stille spørsmål ved om ikke analysen i for stor grad tar utgangspunkt i 22. juli-hendelsen, som både i norsk og internasjonal sammenheng var en svært spesiell hendelse. En vurdering kan være at analysen i større grad burde distanseres fra 22. juli som ekstremhendelse og heller se på de utfordringer knyttet til ledelse, fullmakter og kommunikasjon som er synliggjort. Dette var også utfordringer som var sentrale i St.meld.nr. 22 (2000-2001 Politireform 2000 – Et tryggere samfunn).

Det legges i svært liten grad opp til en diskusjon om hva det fremtidige politi skal være i forhold til bl.a. Politilovens §§1 og 2. Paragraf 1 lyder som følger:

« Ansvar og mål

Staten skal sørge for den polititjeneste som samfunnet har behov for. Polititjenesten utføres av politi- og lensmannsetaten.

Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettsikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig.»

Hvis vi ser på de spørsmål som er viktige for kommunene, særlig det som gjelder den lokale og regionale organiseringen av politiet (som vies stor plass) og det forebyggende arbeidet (som vies liten plass) fremstår ikke utredningen som balansert. Det kan virke som om utvalgets deltagere på forhånd har konkludert og deretter argumentert.

Utvalget velger kriterier som favoriserer store regioner. En generell prosessuell og ledelsesmessig tilnærming om rolle og effektivitet savnes. Det kan være grunn til å stille spørsmål ved om utvalget i for stor grad har hatt fokus på storbyproblematikk og i for liten grad vurdert status, utviklingstrekk og virkemidler for øvrige deler av landet.

Det savnes også en diskusjon om politiet som samfunnsaktør og om hvordan forebyggende holdnings- og relasjonsskapende arbeid skal ivaretas for å forebygge kriminalitet. Det savnes videre en diskusjon om hvordan politiet i fremtiden skal bidra til trygge lokalsamfunn i hele landet sammen med andre samfunnsaktører i bl.a. et folkehelseperspektiv.

Bare det faktum at kriminaliteten har gått nedover i Norge de siste 10 årene (tross åpnere grenser, økt innvandring og urbanisering) skulle tilsi at det er mange sider positive sider ved dagens organisering. Ikke minst må dette gjelde hvordan politiet lokalt, i tett samarbeid med kommunene, har innrettet det forebyggende arbeidet. Dette går analysen lite inn på.

Rapporten peker på at antall lovbrudd går ned mens den alvorlige grenseoverskridende organiserte kriminaliteten øker. I dette bildet ser svaret ut til også å være sentralisering av ressurser og spesialisering.

Det hevdes imidlertid i debatten at denne kriminaliteten i det alt vesentlig har lokale nettverk, den er vinningsbasert (smugling) og har sammenheng med annen lokal aktivitet. Prof. Larsson (politihøgskolen) sier i et intervju med Dag og Tid den 12. juli følgende: « Det meste av den organiserte kriminaliteten er det dessutan ufruktbart å skilje frå annan kriminell aktivitet. Sakene vert best førebygde med lokalkunnskap, noko med andre svenske røynsler syner»

Utvalget drøfter responstid, men betydning av lokalkunnskap og det tette samarbeidet med kommunene vies liten plass. Geografi og responstid henger sammen. Responstid ved utrykning er en ting, men også faktisk kjøretid for innbyggere som trenger politiets tjenester (levere anmeldelser, bekymringssamtaler osv.).

Responstid og trygghet er viktig for det enkelte menneske og det enkelte lokalsamfunn uansett størrelse.

For å bygge tillit slik at politiet kan ha en positiv kommunikasjon med bl. a ungdom, og, foreldre/omsorgspersoner må det satses på relasjonsbygging og ufarliggjøring. Dette krever et nærpoliti med lik tilgjengelighet i alle landets kommuner. Spørsmålet blir: Får vi mer nærpoliti av å sentralisere? Kanskje er resultatet flere bilpatruljer, mindre lokalkunnskap og til syvende og sist et fjernpoliti.

For Politianalysen er det en målsetting å bygge på og videreutvikle lokalkunnskap. Med en langt sterkere operativ styring fra en fjerntliggende sentral operasjonssentral, som skal håndtere store mengder informasjon, er det imidlertid en åpenbar risiko for at lokalkunnskapen fortrenses.

Det er også en bekymring at analysen foreskriver en sterk sentralisering av myndighet uten at det er sannsynliggjort at dette vil gi effekt. I den forrige politireformen (St.meld.nr. 22. 2000 – 2001) ble antall politidistrikter endret fra 54 til 27. Denne reformen skulle også skape mer effektive og robuste distrikter. Spørsmålet er om det har skjedd?

Rapporten peker på at befolkningen ikke får så god polititjeneste som ressursinnsatsen skulle tilsi. Ressurstilgangen de seinere årene har vært god med en realvekst 30 % (2004-2012). Det er derfor grunn til å spørre om mangelen på effekt noe å gjøre med målstyring, kontroll, rapportering, ledelse osv. å gjøre? Uansett så har det norske samfunn ikke sett økt operativ effekt av denne økningen.

Både Danmark og England har hatt sine reformer med sterk sentralisering. I England er man i gang med å desentralisere organisasjonen ifølge Prof. Paul Larsson ved politihøgskolen (Dag og tid 12. juli 2013).

Dansk forskning viser stadig større misnøye med politiet. «Den faldende tilfredshed med kontakten med lokalpolitiet viser måske nettop, at man i forberedelsene af reformen har forsømt at sætte sig i borgerens sted, siger professor Flemming Balvig v/Københavns universitet (Pressemelding okt. 2011).

Det hefter derfor, på den bakgrunn, en betydelig usikkerhet om en struktur slik det er foreslått vil føre til et mer synlig politi og et politi med ressurser til samhandling med andre samfunnsaktører (kommunene).

Samlet sett fremstår det noe paradoksalt at det i Politianalysen legges opp til en strategi for videre utvikling som oppleves å stå i skarp kontrast til strategiene i en annen omfattende samfunnsreform som pågår for tiden, i form av samhandlingsreformen i helsevesenet. Der samhandlingsreformen påpeker behovet for å vri mer av ressursinnsatsen over til forebyggende og desentral innsats for å skape langsiktig bærekraft og bedre tjenester, synes Politianalysen å an vise det stikk motsatte gjennom økt sentralisering og spesialisering. Politianalysen gir ikke en tilfredsstillende nyansert vurdering og begrunnelse for hvordan en kommer til de konklusjonene som trekkes.